

VAN DE REDACTIE

Twee artikelen in de regionale kranten vestigden onlangs de aandacht op de invoering van de Burgerlijke Stand, nu precies 200 jaar geleden. Onder de titel "Vaders naam is niet meer heilig" wordt geconstateerd dat de enige echte verandering in naamgeving sinds 1811 het feit is dat sinds 1998 kinderen niet meer automatisch de naam van hun vader krijgen, maar ook dat het laten prevaleren van de naam van de moeder vooralsnog niet erg is geaccepteerd. En twee dagen later meldt de krant dat volgens een taalwetenschapper van de universiteit van Utrecht bijna één op de vier Nederlanders nog woont in het gebied waar zijn of haar 'stamvader' vandaan komt. Beide artikelen bevestigen helaas het misverstand dat familienamen in Nederland zouden zijn 'ingevoerd' door Napoleon. Het beroemde decreet van 18 augustus 1811 bepaalde echter dat alleen degenen "*welke tot dus verre genen vasten familienaam hebben gehad*" verplicht werden zo'n naam aan te nemen. Dat gold echter vooral voor Noord-Nederland, waar de naamgeving nog veelal op de oude Germaanse tradities berustte. In de rest van het land was het voeren van familienamen al sinds de middeleeuwen gemeengoed, en legde de Burgerlijke Stand hoogstens de precieze spelling voor de komende generaties vast. Het onderscheid voert nog terug op de tijd dat de noordgrens van het Romeinse Rijk dwars door het huidige Nederland liep.

Het onderzoek van de taalwetenschapper roept voor de genealoog nog een andere vraag op. Als met 'stamvader' de oudste naamgever van de familie wordt bedoeld lijkt zijn conclusie nog niet zo bijzonder. Om daaruit te concluderen dat in bepaalde streken (waaronder Brabant) 'de laatste twee eeuwen relatief weinig migratie heeft plaatsgevonden' lijkt echter genealogisch weinig steekhoudend: dat gaat immers voorbij aan het feit dat we twee ouders, vier grootouders, acht overgrootouders en dus rond 1811 al 32 verschillende familienamen in onze kwartierstaat tegenkomen. Bovendien kennen we uit ons stamboomonderzoek voldoende voorbeelden van familienamen die via de moederslijn vererven. Tot in de zestiende eeuw was dat zelfs zeer gebruikelijk als de vader een allochtoon was die trouwde met een lokaal meisje uit een vooraanstaande familie, en voor niet erkende onwettige kinderen is het gebruik zelfs tot in onze tijd gehandhaafd.

En dus is het waarschijnlijk dat in iedere kwartierstaat stamouders voorkomen die nog wonen in het hetzelfde gebied als hun nakomelingen. Net zo goed als voorouders die uit andere streken van Nederland en de rest van de wereld komen.

De Burgerlijke Stand werd in het departement van de Nedermaas (waartoe het grootste deel van Limburg behoorde) ingevoerd in 1796 op basis van de Franse wet van 20 september 1792. Voor het grootste deel van Nederland werd de Burgerlijke Stand ingevoerd op 18 augustus 1811 door Napoleon Bonaparte. Door een betere registratie van zijn onderdanen beschikte hij over een betere administratie om de dienstplicht ten behoeve van zijn leger te kunnen afdwingen en om een efficiëntere belastingheffing in te voeren. Bij de invoering van de Burgerlijke Stand moest iedere burger in de Nederlanden die nog geen vaste familienaam had, er verplicht een kiezen. Bij wijze van protest kozen sommigen (voornamelijk in de noordelijke Nederlanden) een belachelijke achternaam, in de verwachting dat de Burgerlijke Stand na de Franse bezetting een voorbijgaande gril zou blijken te zijn. De geschiedenis bepaalde echter anders en zo werden nakomelingen soms opgezadeld met een bizarre achternaam.

GEPLANDE BIJENKOMSTEN

Gemeenschapshuis 't Trefpunt, Belgiëplein 20, 5628 XJ Eindhoven

Begin van de voordrachten 20.00 uur, zaal open 19.30 uur

Op elke bijeenkomst de stands: Contactdienst, Tijdschriften, Bibliotheek en Nieuwe Leden.

- Dinsdag 13 september De valkuilen en zegeningen van DNA – onderzoek als hulpmiddel bij familieonderzoek
door: Robert Philippo
Voor meer informatie zie het juni nummer, blz. 30 of www.ngv.nl afdeling Kempen- en Peelland
- Zaterdag 17 september Excursie naar de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag.
Voor meer informatie zie het maart nummer, blz. 4 of www.ngv.nl afdeling Kempen- en Peelland
- Dinsdag 11 oktober Hannekemaaiers, Haringvissers en andere Hollandgangers
door: Jos Kaldenbach
Voor meer informatie zie het juni nummer, blz. 31-32 of www.ngv.nl afdeling Kempen- en Peelland
- Dinsdag 1 november Jaarlijkse avond voor nieuwe (en “oude”) leden
Organisatie: Henriette Hardeman en Astrid Magielse
- Dinsdag 15 november **19.30 uur**
Korte najaarsledenvergadering
20.00 uur
Lezing: Amerikaanse familieleden gevonden, en dan?
door: Patries Boon
- Zaterdag 10 december: Inloopmiddag
14.00 – 17.00 uur

KORTE INHOUD VAN DE BIJENKOMSTEN

Dinsdag 1 november

Jaarlijkse avond voor nieuwe (en “oude”) leden

Alle nieuwe leden van het afgelopen jaar krijgen binnenkort een persoonlijke uitnodiging voor de kennismakingsbijeenkomst, die gehouden wordt in 't Trefpunt. Tijd: 20.00 – 22.00 uur. De koffie staat klaar vanaf 19.30 uur. Het doel van deze avond is om elkaar beter te leren kennen. Bovendien kunnen allerlei genealogische vragen, ideeën, problemen, vondsten enz. besproken worden. Alle andere leden die nog nooit bij een dergelijke bijeenkomst aanwezig geweest zijn en die alsnog willen komen zijn natuurlijk van harte welkom. Zij kunnen zich aanmelden via het afdelingssecretariaat bij voorkeur per e-mail: marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl of telefonisch 06 42 650 957.

Dinsdag 15 november

19.30 uur Korte najaarsledenvergadering

Agenda:

1. Begroting van de afdeling voor 2012
2. Begroting NGV voor 2012

De vergaderstukken voor deze korte ledennajaarsvergadering worden U op de gebruikelijke wijze toegezonden per e-mail. Indien gewenst kunnen zij ook opgevraagd worden bij het afdelingssecretariaat. Bovendien ligt een en ander op 15 november ook ter inzage.

20.00 uur: Lezing: Amerikaanse familieleden gevonden, en dan?

door: Ptries Boon

Een aantekening in het bevolkingsregister, “vertrokken naar Amerika”, een anekdote binnen de familie omtrent een persoon die naar Amerika is vertrokken. Op het moment dat er een familielid is vertrokken naar Amerika begint er vaak een boeiende maar soms ook gecompliceerde zoektocht. Natuurlijk wilt u graag weten wat er met uw familie is gebeurd die de grote oversteek gemaakt hebben, zonder daarvoor zelf deze oversteek te moeten maken. Gelukkig is internet een zeer bruikbare bron bij het zoeken naar Amerikaanse verwanten. Maar zoeken via Internet in bronnen in Amerika is anders, dit heeft met name betrekking op de andere bronnen die er beschikbaar zijn. Verder heeft u te maken met de wetgeving binnen de diverse staten. Als u in google “American genealogy” intoetst krijgt u meer dan 11 miljoen hits. Dus, wat dan?

Deze lezing wil een hulpmiddel zijn bij het zoeken naar die Amerikaanse familieleden. Ptries Boon heeft enkele jaren gewoond in Amerika. In Amerika hielp zij Nederlanders bij het zoeken naar hun familie. Bij terugkomst in Nederland heeft zij van haar kennis en ervaring haar beroep gemaakt. Inmiddels runt ze een succesvol onderzoeksbureau op het gebied van genealogie met als specialisatie Amerika. Haar onderzoeksbureau, Hollandroots, wordt ingeschakeld door diverse Amerikaanse instanties en particulieren die haar hulp nodig hebben bij het zoeken naar informatie met betrekking tot o.a. testamentonderzoek en stamboomonderzoek hier in Nederland. Om dit onderzoek hier in Nederland te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk om een gedegen kennis te hebben over Amerikaans genealogisch onderzoek.

Inlooppiddag voor leden in 't Trefpunt, van 14.00 – 17,00 uur

Op zaterdag 10 december aanstaande wordt wederom een inlooppiddag voor leden georganiseerd. Een goede gelegenheid om uw “collega – genealogen” te ontmoeten en van gedachten te wisselen over het wel en wee van uw voorouders.

Ter ondersteuning gaat voor deze inlooppiddag tevens een uitnodiging in de richting van de CALS en de commissies van bibliotheek, public relations en knipsels & bidprentjes alsmede naar leden met de nodige computerkennis en computergenealogie in het bijzonder. Voor het slagen van deze bijeenkomst is het zinvol dat bezoekende leden hun

genealogische gegevens ter informatie of inzage meenemen (bijvoorbeeld: op laptop, een usb-stick of in een showmap). Vooraf kunt u ook eens de profielen van onze afdelingsleden raadplegen via de website van de NGV (www.ngv.nl). In voorgaande jaren bleken dit soort, in een prettige sfeer verlopende, bijeenkomsten voor menigeen van bijzonder nut. Wij nodigen u dan ook van harte uit te komen.

NOTEER NU ALVAST IN UW AGENDA! (Meer informatie in het december nummer).

Zaterdag 14 januari (14.00 – 17.00 uur in de grote zaal van 't Trefpunt)

“Nieuwjaarsborrel” voor leden en genodigden met korte voordrachten en uiteraard een toast op het nieuwe jaar 2012.

Dinsdag 14 februari

Wonderen in het zonlicht

door: Hans vd Broek, arts radioloog.

Dinsdag 13 maart

“De sprekende familiegeschiedenis”

door: Hans Bauer, onderzoeker en publicist familiegeschiedenis

MUTATIES LEDENLIJST

**Per 01-8-2011, landelijk totaal 9139 leden,
waarvan voor Kempen- en Peelland 320 en 24 bijkomende leden**

Nieuw lid

Dhr J.A.M. Martinali	Vegaplein 15	5721 ZD	Asten
Mw J. Olierook	Waterpark 14	2291 AK	Wateringen

Overleden

Dhr H.Th. Bollen	Weverstraat 96	5671 BE	Nuenen
Dhr B.G.J. Weenink	Doctor Berlagelaan 32	5622 HD	Eindhoven

Einde lidmaatschap

Dhr P.G.J. van de Laar	Kerstant v/d Berglaan 20-b	3054 ER	Rotterdam
Mw G. Leppers-van Geerenstein	Johan de Wittstraat 65	3135 RH	Vlaardingen
Dhr W.A.J. Promper	Schoolstraat 41	5731 AN	Mierlo

Alle correspondentie te richten aan het landelijk secretariaat:

NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp

Gebruik bij correspondentie ALTIJD uw lidmaatschapsnummer!

Co van het Groenewoud

BIJZONDERE BRONNEN: PATENTREGISTERS

In de Dôme des Invalides in Parijs ligt Napoleon Bonaparte begraven in een immense tombe van porfier. Tien bas-reliëfs op de muren van de crypte geven de hoogtepunten van zijn burgerlijke regering weer: pacificatie, centralisatie, legalisatie, concordaat, universiteit, rekenkamer, Raad van State, grote werken, legioen van eer en als laatste handel en nijverheid. Het is onder genealogen algemeen bekend dat de Fransen verantwoordelijk zijn voor de invoering van de burgerlijke stand, nu tweehonderd jaar geleden. Minder bekend is dat onder het Franse regime ook tal van andere bestuurlijke vernieuwingen werden doorgevoerd, die tot in onze tijd doorwerken. In veel daarvan is interessante informatie te vinden over onze voorouders.

Bijvoorbeeld in de patentregisters. De patentbelasting was een vergunning van overheidswege voor het uitoefenen van bepaalde beroepen. Het *Regt van patent* werd naar Frans voorbeeld ingevoerd in 1805 onder minister van Financiën Alexander Gogel (geboren te Vught in 1765), en werd omschreven als een *'zekere som welke door ieder, die eenigen handel, eenig bedrijf of beroep of eenige neering wil uitoefenen of zekere voorwerpen van weelde of vermaken begeert te genieten, aan den Lande moet betaald worden'*. De staat verleende een burger tegen betaling van patentbelasting het recht om een bepaald beroep uit te oefenen. Door de registratie van patentplichtigen kon de overheid de rechtmatige uitoefening van bepaalde beroepen controleren. Een aantal beroepsgroepen was vrijgesteld van deze belasting, zoals geestelijken, ambtenaren, landbouwers, dagloners en arbeiders. Patentplichtige beroepen waren bijvoorbeeld: slijter, winkelier, kramer, schoenmaker, vrachtrijder, zakkenverhuurder, beurtschipper en commissionair expediteur.

Voor de patentbelasting werden de beroepen ingedeeld in klassen. De klasse bepaalde in beginsel de hoogte van de aanslag voor elk beroep. Daarbij werd ook de omvang van het bedrijf betrokken, bijvoorbeeld het aantal knechts en de geschatte omzet. In totaal kende de wet 17 klassen, dat het zogenaamde A-tarief bepaalde. Het B-tarief werd bepaald door de economische omstandigheden ter plaatse, en differentieerde tussen beroepen die meer inkomsten opleverden als ze in een grote stad werden uitgeoefend. In totaal kende het B-tarief 144 klassen.

Het patent werd aangevraagd in de woonplaats. Als iemand zijn beroep elders uitoefende moest vaak ook daar nog apart aangifte worden gedaan. Dat gold met name voor kramers, reizende kooplieden en andere ambulante beroepen.

De patentregisters (periode 1805-1893) treft u aan in de Gemeentelijke archieven ná 1811, onder de kop belastingen. Lang niet alle registers zijn bewaard gebleven. In de patentregisters vindt u het beroep of bedrijf, en eventueel bijberoep, van alle belastingplichtigen in de gemeente, vaak ook met een adresaanwijzing (huisnummer). Ook de omvang van het bedrijf (bijvoorbeeld het aantal knechts) wordt geregistreerd. Bij koopwaar wordt zelfs een aanduiding van de jaarlijkse omzet aangegeven. Bovendien wordt de belastingklasse vermeld.

De klassenindeling van het beroep of bedrijf van een patentplichtige werd bepaald door zettters, gemeentelijke belastingambtenaren, die op hun beurt werden gecontroleerd door controleurs. De hoogte van de aanslag werd in eerste instantie door de zettters bepaald, maar konden door de controleurs worden aangepast. Bij onenigheid besliste de directeur der directe belastingen in het district.

In het patentregister van Oirschot over het belastingjaar 1854/55 treffen we een dergelijke onenigheid tussen de zettters en de controleurs aan, met betrekking tot de kasteleins en overige tappers van de gemeente. Bij alle tappers in het centrum van het dorp noteert de zetter bij het *Effectief jaarlijks debiet der winkeliers* tarief B klasse 11, gelijk aan dat van alle andere tappers van Oirschot. Het commentaar is dat *de toestand van het grootste gedeelte der om het marktveld gelegen kastelijns het groote gedeelte tapperijen en kroegen om hun dien ten gevolge geringe verdiensten het weinig bezoeken der herbergen in de kom der gemeente buiten de jaarmarkten en het geringe der verteeringen geeft ons de overtuiging dat alle tappers moeten worden gebracht in de laagste klasse tarief B.*

De controleur is het daar niet mee eens, en corrigeert de aanslagen naar de (hogere) klasse 10 van tarief B, met als verklaring: *Deze tapper als woonende aan de grote markt te Oirschot kan niet geacht worden gelijk ter staan met afgelegen tappers die slechts weinig te doen hebben. Op marktdagen zijn deze goed gelegen tapperijen de gehele dag vol en billijkerwijs kan hier niet de laagste klasse worden toegepast.*

Er was vanaf het eerste begin veel kritiek op de patentbelasting, onder andere van minister Gogel zelf. De wetgeving werd regelmatig gewijzigd, maar toch bleef de patentbelasting bestaan tot 1893, toen het werd vervangen door een belasting op bedrijfs- en andere inkomsten.

Anton Neggens

KOPIJ VOOR HET VOLGENDE NUMMER INZENDEN

VOOR 1 NOVEMBER

**Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen
Voor informatie neemt u contact op met de redactie**

e-mailadres: h.unij@hccnet.nl
postadres: Taunus 1 5706 PC Helmond

JEZUS † MARIA † JOZEF.

In 't H. Misoffer der priesters, in de gebeden
zijner familie, parochianen en bekenden wordt
aanbevolen de ziel van Zaliger
den Zeereerwaarden Heer

**JULIUS, JOSEPH, HUBERT
MOUBIS**

geboren te Steyl den 27 Mei 1844; na priester
gewijd te zijn te Roermond was hij van October
1868 tot Juni 1872 kapelaan te St. Odiliënberg;
vandaar begaf hij zich naar Canada, alwaar hij
tot Mei 1881 als missionaris in het bisdom Ha-
milton werkzaam was. Door ziekte genoodzaakt,
kwam hij naar Limburg terug en was van Aug.
1881 tot Mei 1885 slotkapelaan op Neuborg bij
den graaf Oscar van Marchant en Ansembourg
en van Mei 1885 tot einde 1886 rector in het
klooster der Ursulinen te Venlo. In 1887 werd
hij pastoor te Sclerder (Cornwallis) in Engeland;
twee jaren verbleef hij in de colleges der Jezu-
ieten, Rochampton (Londen) Stony hurst en St.
Bueno bij St. Asoph (Wallis) en keerde in 1889
wegens ziekte naar Tegelen terug, waar hij den
1 Aug. 1889 rector werd op de Oude Munt bij
de Zusters Benedictinessen v. d. eeuwigheden
aanbidding in het Klooster Nazareth. In 1893
werd hij tevens tot kapelaan te Tegelen be-
noemd. Als rector van dit klooster is hij in het
St. Servatius gesticht (afdeeling Zenuwzieken)
te Venray tijdig voorzien van de H. H. Sacra-
menten en na een korte ziekte, den 29en Decem-
ber 1925 godvruchtig in den Heer overleden.

Goddelijk Hart van Jezus, bekeer de zondaars,
red de stervenden, bevrijd de arme zielen uit
het vagevuur. 300 d. afl.

Goedertierenste Jezus, geef hem de eeuwige
rust. 300 d. afl.

R. I. P.

Het dorp Steyl bij Tegelen is al sinds vele jaren bekend om de kloosterordes die er
gevestigd zijn. De bekendste ervan is wel de orde van de S.V.D. (Societas Verbi Divini),
Het Gezelschap van het Woord Gods gesticht door de Arnold Janssen.

Voordat Arnold Janssen zich in Steyl vestigde was er echter al iemand uit Steyl die er op
uit trok om de wereld te bekeren.

Julius Joseph Hubert Moubis, kortweg J.Jos.H. Moubis, werd op 27 mei 1844 als het
zevende kind van het echtpaar Mathias Moubis en Antonetta Canoy geboren. Na de lagere
school bezocht te hebben in Steyl ging hij in 1859 naar het eerbiedwaardige college van
Rolduc. Dat hij nu juist daar naar toe ging was niet zo verwonderlijk want zijn oudste broer
Ferd was in dat jaar, 1859, als priester-docent aan hetzelfde college wiskundeles gaan
geven. Na Rolduc volgde een priesteropleiding aan het Bisschoppelijk College in
Roermond. Jos Moubis ontving achtereenvolgens op: - 25 februari 1866 de 4 Mindere
Orden, - 6 april 1867 het Subdiaconaat, - 15 juni 1867 het Diaconaat, - 28 maart 1868 het
Priesterschap. Hij schreef in een overzicht dat hij na 1900 voor zijn Canadese vrienden
maakte dat hij graag missionaris had willen worden om in China in een missie te kunnen
gaan werken. Het werd echter St. Odiliënberg bij Roermond waar hij op
30 september 1868 tot kapelaan van de St. Wironiskerk benoemd werd.

In Canada bestond een grote behoefte aan geestelijken. Deze jonge emigrantenstaat
herbergde verschillende bevolkingsgroepen met een ruime meerderheid van Ierse afkomst.
De Duitse katholieken vormden slechts een kleine minderheid waarvoor nauwelijks een
eigen geestelijke verzorging in hun landstaal aanwezig was. Dr. Louis Funcken, overste
van de Redemptoristen in Waterloo in Canada, wierf dan ook actief Duitse en Nederlandse
priesters om in Canada te komen missioneren. Jos Moubis liet zich, samen met Eugène
Funcken, de broer van Louis, overhalen om naar Canada te komen. Op 17 juni 1872
vertrokken zij uit Steyl om zich naar de Nieuwe Wereld te begeven.

Vanuit Steyl via St. Odiliënberg, Brussel en Parijs gingen zij in Le Havre aan boord van de
"Ville de Paris" die hen op haar laatste reis naar New York bracht. Korte tijd later verging
het schip in de wateren van Brazilië.

De eerste maanden in Canada mocht Jos zich bezighouden met de Duitse parochianen van
de St. Josephparochie in de stad Hamilton. Al gauw werd hem echter de missiepost
Formosa, enkele honderden kilometers ten noordoosten van Toronto, toegewezen. Twee
jaar hield hij het vol maar de intriges van de Ierse geestelijken in het bisdom bij de nieuwe
(Ierse) bisschop van Hamilton werkten funest en tot zijn grote schande en verdriet werd hij
in oktober 1874 teruggeroepen naar Hamilton. Teruggekeerd in Hamilton kreeg hij de
opdracht om zich weer met de weinige Duitse katholieken in die stad bezig te houden en
een Duitse parochie te stichten. Zijn hart ging echter uit naar de echte missie op het
platteland, ver buiten de stad. Hij bleef intensief contact houden met zijn vrienden in het
dorp Formosa, studeerde en reisde door het noorden van Canada. In 1877 werd Jos
benoemd tot missionaris van Deemerton Mildmay, een dorp in de buurt van Formosa. Er
begonnen zich bij Jos in de jaren die volgden wat ziekteverschijnselen af te tekenen o.a.

reuma en bronchitis. Jos overwoog in een kloosterorde in te treden en zich uit de wereldlijke geestelijkheid terug te trekken; hij twijfelde zeer aan zijn slagen als missionaris. In 1881 schreef hij zijn broer Ferd zelfs dat hij maar alvast zijn testament had gemaakt. Uit zijn brieven die gelukkig bewaard gebleven zijn blijkt dat hij toen al besloten had om terug te keren naar zijn geboortegrond, Limburg.

Bij zijn terugkeer in 1881 bleef Jos de rest van dat jaar in Steyl. in Canada had hij behoorlijk geld verdiend. Ook de pachten van de grondbezit uit het erfgoed van vader Mathias en de renten van het geïnvesteerd familiekapitaal leverden voldoende op om van te kunnen rentenieren. Jos was echter aan zijn stand als geestelijke verplicht om Gods Woord te verbreiden. In augustus 1881 werd hij slotkapelaan op kasteel Neuborg bij graaf Oscar van Marchant et Ansembourg. Eind 1886 keerde hij terug naar Venlo om in het klooster bij de zusters Ursulinen rector te worden. Het bloed kruipt echter waar het niet gaan kan en Jos kon de lust tot missioneren niet bedwingen. In 1887 liet Jos zich benoemen tot pastoor van het dorp Sclerder in Wales maar het duurde geen vier maanden of hij werd weer ernstig ziek. In de twee jaren die volgden verbleef hij bij de Jezuïeten in Rochampton bij Londen, Stony Hurst en St. Bueno bij St. Asoph in Wales. In deze plaatsen zijn scholen van Jezuïeten gevestigd waar hij les kon geven. Zijn ziekte dwong hem echter toch weer naar huis terug te keren.

Eenmaal terug in Limburg werd hij in 1889 benoemd tot rector bij de zusters Benedictinessen in het klooster Nazareth (de Oude Munt) in Tegelen . In datzelfde jaar, 1889, overleed zijn moeder, Antonetta Moubis-Canoy.

Terug in zijn vertrouwde omgeving knapte hij langzaam weer op. Ondanks dat zijn broer Ferd de oudste was werd Jos toch zoiets als een "pater familias". Professor Ferd had een drukbezet leven als deken van Heerlen en kwam slechts bij gelegenheid in Steyl. Jos handelde een aantal familie zaken af en beheerde in overleg met notaris Canoy uit Venlo de onverdeelde boedel van de erven Mathias Moubis, zijn vader. In 1893 aanvaardde Jos zelfs weer werk buiten het klooster Nazareth. Hij werd tweede kapelaan van de parochie van St. Martinus in Tegelen onder leiding van pastoor Meertens. In 1898 stichtte hij de kapel der H.H. Aartsengelen aan de Waterloostraat in Steyl. Gerard Cleophas schonk hem hiervoor het voornaamste: een are grond naast het huis van de familie Cleophas aan de Waterloostraat. Op 23 december 1899 sloot Jos met de Broeders van Liefde in Gent een contract waardoor zijn broer Ignace voor de som van 11.000 franken zijn leven lang in de inrichting van de Broeders in St. Truiden door de broeders verzorgd kon worden.

Rector Jos Moubis werd een vertrouwde verschijning in de familie en in het beeld van Tegelen en Steyl.

Jos Moubis had geen al te zware taak als rector van de zusters van de Oude Munt. Hij was daarom regelmatig in Steyl en Tegelen te zien bij gelegenheden waarvoor hij, als een der notabelen van de dorpsgemeenschap, uitgenodigd werd. Hij zorgde voor zijn kapel aan de Waterloostraat in Steyl, ook wel het "donderkapelleke" genoemd omdat Jos Moubis als de dood zo bang voor onweer was.

Kort na 1900 had Jos Moubis een tiental jaren intensief contact met Mgr. Thomas, patriarch en bisschop der Chaldeeuwen in Seerd (nu het huidige Irak maar toen in het land Koerdistan gelegen). Jos zorgde voor schenkingen aan deze bisschop en onderhield voor hem contacten met gulle gevers in Nederland en België. Jos Moubis dook in archieven in de wijde omgeving van Steyl en zette samen met een vriend, Hub. Michels, de stadsarchivaris van Venlo, vele stambomen op waaronder die van de familie Moubis. In 1923 werd Jos Moubis uit het bevolkingsregister van Tegelen uitgeschreven en in Venray op het adres van de St. Servatiusstichting weer ingeschreven.

Op zijn bidprentje staat vermeld: "Als rector van dit klooster (de Oude Munt) is hij in het St. Servatiusgesticht (afdeeling Zenuwzieken) te Venray tijdig voorzien van de H.H. Sacramenten en na een kortstondige ziekte, den 29en December 1925 godvruchtig in de Heer overleden. Jos Moubis werd, na wat problemen rond de jaarwisseling, begraven op het kerkhof in Tegelen en zijn graf bestaat daar nog steeds. Het ligt aan het centrale plein van het kerkhof onder een prachtige eikenboom.

Ferrie Moubis (Hulst)

HERALDISCHE DAG OP 24 SEPTEMBER 2011 OP KASTEEL HEESWIJK (N.B.)

Het afdelingsbestuur Heraldiek van de NGV nodigt u van harte uit voor deelname aan de Heraldische Dag op zaterdag 24 september 2011 op kasteel Heeswijk te Heeswijk-Dinther (gelegen tussen 's-Hertogenbosch en Veghel). De ontvangst is om 10:00 uur en de afsluiting om 16:00 uur. Deze dag is toegankelijk voor alle belangstellenden.

Op het fraaie kasteel is een boeiend programma, met 's ochtends twee interessante heraldische lezingen door respectievelijk Prof. Dr. A.J.A. Bijsterveld (Universiteit van Tilburg, middeleeuwse geschiedenis Brabant) en Jhr. Dr. P.A.C. Beelaerts van Blokland. Daarna wordt de Jaarvergadering Afdeling Heraldiek gehouden en na de lunch is er een rondleiding door Kasteel Heeswijk en bezoek aan de historische bibliotheek met een interessante heraldische verzameling. De gehele dag is er een Heraldische Markt met onder andere: Rob Meijerink (heraldisch antiquariaat), Ralf Hartemink (heraldische verzamelingen/objecten) Marc van de Cruys (heraldische boeken en uitgever Heraldicum Disputationes), CBG (heraldische afdeling).

De kosten bedragen 15 euro per deelnemer, dit is inclusief de lunch en het welkomst drankje, te betalen bij aankomst. Opgaven voor deelname graag voor 10 september aan Hans H. Duitgenius, Roselmanserf 6, 5706 JJ Helmond, liefst per e-mail: duit77@gmail.com. Raadpleeg voor details van het programma en een routebeschrijving de website van de NGV (www.ngv.nl onder 'agenda'), of e-mail naar voornoemd adres.

Hans Duitgenius

MOEDERSLIJN VAN JOHANNA MARIA VAN HAAREN

De vijftien generaties voormoeders van Johanna Maria van Haaren, die in 1897 op zevenentwintigjarige leeftijd overlijdt, hebben veel gemeen. Ze zijn allemaal geboren en getogen in de heerlijkheid Oirschot en Best, en rijke boerendochters die trouwen met rijke boerenzonen, die ook nog vaak deel uitmaken van het bestuur van de heerlijkheid.

Generatie 1

Margriet Niclaes van Doerne

is de vrouw van Thomas Goessen Maes van Audenhoven. Zij wonen onder Verrenbest. Thomas is samen met zijn schoonzoon Geerling van de Melcroth kapelmeester van de Odulphuskapel in Best. Hij is een van initiatiefnemers voor de bouw van een nieuwe kapel. Op 14 augustus 1437 verklaart hij voor de notaris in Oirschot dat de inwoners van Aerle, Best, Verrenbest en Ten Houte met goedkeuring van de deken en het kapittel in de kapel twee altaren hebben gesticht ter ere van Sint-Odulphus, belijder, en van de Maagd. Thomas legateert anderhalf vat raapzaad aan de kapel, om olie van te persen voor de godslamp. Hun kinderen Goeswijn en Niclaes, Geerlinck van de Melcroth als man van Claeske, Willem Vos als man van Mechteld, en Jan Jan Bierkens, de zoon van hun zus Kathelijn, delen op 28 maart 1470 voor de schepenen van Oirschot de nalatenschap van hun vader Thomas en hun moeder (die niet bij naam genoemd wordt). Niclaes, Geerlinck van de Melcroth, de man van Claeske, en hun neef Jan Bierkens erven en huis met grond en tuin, gelegen aan de Loesmansakker onder Verrenbest. Margriet is de moeder van:

Generatie 2

Lijsbeth Thomas van Audenhoven,

trouwt met Michiel Willem Wilneven. Zij wonen in een hofstad aan het kerkepad te Best. Michiel verkoopt het erfdeel van zijn schoonvader aan zijn zwager Goessen. De kinderen van Lijsbeth en Michiel delen op 14 maart 1485 de nalatenschap van hun ouders. Zij hebben drie dochters, Heijlwig, die trouwt met Aert Vrients, Margriet, getrouwd met Aert Thomas van de Venne, en:

Generatie 3

Sophie Michiel Wilneven,

trouwt met Gielis Lucas van de Schoot, zn. van Lucas van de Schoot en Heijlwig Dirck Ghijsbrecht Hoppenbrouwers, schepen, *fabriekmeester* van de kerk te Best. Gielis bezit goederen onder Verrenbest en Oirschot. Bij de erfdeling van zijn schoonouders erft hij met zijn vrouw *de oude stede daer Mychiel* (de vader van Sophie) *inne bestorven is*, onder Best. In 1491 draagt Gielis als echtgenoot van Sophia een deel van een roggepacht over aan de kapelfabriek van O.L. Vrouwe in de parochie Oirschot. Gielis koopt op 30 januari 1524 een huis en erf in de Kerkhof van Agatha, weduwe van Adriaen Goijaerts van den Hoevel, en verhuist met zijn gezin naar Oirschot. Sophia doet als weduwe van Dielis Lucas van de Schoet op 21 december 1530 afstand van het vruchtgebruik in haar bezittingen ten behoeve van haar kinderen, die daarop de erfenis verdelen. Behalve hun zoon Michiel, schepen in de heerlijkheid Oirschot, hebben zij nog vier dochters, waaronder:

Generatie 4

Margriet Gielis van de Schoot,

trouwt met Dirck Jan Leemans, zoon van Jan Jan Leemans en Aleijt. Dirck is schepen van Oirschot. Van de ouders van Margriet erven zij een nieuw huis in de herdgang Naastenbest. In 1561 doet Dirck ten behoeve van zijn kinderen afstand van zijn vruchtgebruik in dat huis (zijn vrouw is al overleden), die het huis daarop verkopen aan Jan Claes Henrick van Nistelroij. Een jaar later, op 28 april 1562, delen de kinderen de rest van de erfenis. Die kinderen zijn Frans, Anneke, de vrouw van Wouter Thomas van de Venne, en:

Generatie 5

Aleijt Dirck Leemans,

trouwt met Peter Jan Goessen, zoon van Jan Goossen en Mechteld Jan van Tollebeek. Peter is net als zijn schoonvader schepen van Oirschot, en woont op Straten. De kinderen gaan op 12 oktober 1590 een erfdeling aan. Dochter Jenneke, geassisteerd door Aelbrechten zoon wijlen Aert Aelbrechts haar bruidegom en voogd, erft het ouderlijk huis. Hun andere dochter is:

Generatie 6

Maria Peter Jan Goossen,

trouwt voor de pastoor te Oirschot op 21 november 1586 met Henrick Gijsbert Jan Hoppenbrouwers, zoon van Gijsbert Jan Hoppenbrouwers en Mechteld Eijmbert Schepens. Ook Henrick is schepen van Oirschot. Zijn kinderen delen op 19 maart 1620 de nalatenschap. Maria is dus al weduwe in 1619, en overlijdt op 18 februari 1651 te Oirschot. Haar kinderen en kleinkinderen delen op 31 mei 1651 haar erfenis voor notaris Johan Goossens. Haar dochter is dan al overleden, en dat is:

Generatie 7

Mechteld Henrick Gijsbert Hoppenbrouwers,

trouwt met Jan Willem van Bilsen, zoon van Willem Geraert van Bilsen (de basconter van de St. Pieterskerk) en Henrickje Michiel van de Schoot. Mechteld (ook: Metken) is al overleden als haar man als vader over zijn minderjarige kinderen in 1620 meedeelt in de nalatenschap van zijn schoonvader. Jan erft een hofstede onder de herdgang Spoordonk, gelegen op de Cattenberg. Bij Barbara Jans verwekt Jan als weduwnaar een dochter, die naar zijn eerste vrouw Mechteld heet. Jan Willems van Bilsen bekend op 16 augustus 1625 een som van 50 gulden schuldig te zijn aan Metken, zijn natuurlijke dochter. Zijn dochter uit het huwelijk met Mechteld is:

Generatie 8

Henrica Jan van Bilsen,

trouwt voor de pastoor te Oirschot op 27 jan 1636 met Adriaen Willem Schepens, zoon van Willem Niclaes Willem Goossen Schepens (schepen) en Henrickje Jan Stockelmans, ged. te Oirschot op 29 jan 1608. Adriaen is molenaar op Straten. Op 1 juli 1676 maakt hij

met zijn vrouw voor notaris Leermakers een testament op de langstlevende. Henrica wordt begraven te Oirschot op 1 augustus 1676. Adriaen Willem Schepens, *oud molder*, maakt een nieuw testament op op 7 december 1691. Hij is overleden vóór 13 april 1694, als zijn kinderen de nalatenschap delen. Eén van die kinderen is:

Generatie 9

Mechteld Adriaen Schepens,

ged. te Oirschot op 1 november 1639, trouwt voor de predikant te Oirschot op 12 juli 1665 met Jan Wouter van de Schoot, zn. van Wouter Jan van de Schoot en Judith Gijsbert Verhoeven, ged. te Oirschot op 7 juli 1632, begr. te Oirschot op 22 april 1715. In de erfdeling van zijn ouders erft Jan *huijs, hof, saeij en waeijlant* onder Straten. Hij is lid van het corpus in 1684 en 1685. Jan Wouters van (de) Schoot, Meghel de vrouw, Wouter, Hendrik, Maria, Anneke de kinderen, Maria t kint en Peter Jans o wonen in 1705 op Straten. Op 3 mei 1725 delen de kinderen en kleinkinderen de nalatenschap. Hun oudste dochter is:

Generatie 10

Maria Jan van de Schoot,

ged. te Oirschot op 10 april 1666, trouwt te Oirschot op 9 januari 1701 met Jan Jan van de Morselaer, zoon van Jan Gerrit van de Morselaer en Jenneke Adriaen van de Vleuten, ged. te Oirschot op 5 maart 1671, begr. te Oirschot op 21 september 1701. Haar man overlijdt, binnen één jaar na hun huwelijk, als hun enige dochter pas tweeënehalve maand oud is. Maria hertrouwt voor de schepenen van Oirschot op 2 juli 1713 met Antonis Gerrit van den Heuvel, die al weduwnaar is van Jenneke Jan Baaijens en van Maria Henrick Oomen. Het enige kind van Maria uit haar eerste huwelijk is:

Generatie 11

Maria Jan van de Morselaer,

ged. te Oirschot op 5 juni 1701, ovl. in 1753, trouwt te Oirschot op 20 januari 1726 met Adriaen Jacob Coppens, zn. van Jacob Adriaen Coppens en Maria Aert Hoefnagels, ged. te St. Oedenrode op 7 december 1699, begr. te Oirschot op 3 juni 1734. Zij krijgen vier kinderen, waarvan de jongste, Adriaen, wordt geboren drie maanden na de dood van zijn vader. Maria hertrouwt als weduwe voor de schepenen van Oirschot op 10 juni 1737 met Jan Cornelis Beekmans, zn. van Cornelis Jan Beekmans en Engelberta Jan van Engels, ged. te Boxtel op 19 februari 1708, schepenen van Oirschot, begr. te Oirschot op 26 april 1751, bij wie ze nog twee kinderen krijgt. In 1738 wonen ze bij haar schoonmoeder Engel weduwe Jan Beekmans op de Notel. Ze bezitten 4 paarden en 4 koeien. Op 14 maart 1755 stelt Maria zich samen met Arnoldus Coppens borg voor haar zoon Jacobus Adrianus Coppens, die pachter is van de korenwindmolen te Oijen. Haar dochter bij Jan Beekmans is:

Generatie 12

Engelberta (Engelina) Jan Beekmans,

ged. te Oirschot op 19 januari 1744, ovl. te Oirschot op 13 juli 1840, tr. te Oirschot op 2 juni 1776 met Adriaen Jan van Kerkoerle, zn. van Jan Aert van Kerkoerle (vice-president

schepenen) en Lijsbeth Adriaen Baaijens, ged. te Oirschot op 23 juni 1737, schepenen van Oirschot, ovl. te Oirschot op 17 maart 1811. Na hun huwelijk wonen ze bij Adriaens ouders, in een grote boerderij op Straten nummer 1. Bij de boerderij horen 36 percelen bezaaid land, en vier koeien. In 1808 bezit Adriaen twee huizen op Straten, de nummers 17 en 18. Hij overlijdt in 1811. In 1820 woont Engelina met haar zoons Theodorus en Johannes, met haar kleindochter Anna Neggers en Marianne Verhallen, dienstmeiden, en met de knecht Antony van Roij en de schaapsherder Adrianus Jansen uit Middelbeers op Hedel nummer 20. Ze betaalt 16 gulden personele omslag. Een van haar vier kinderen is:

Generatie 13

Maria Adriaen van Kerkoerle,

ged. te Oirschot op 3 september 1776, oudste dochter, ovl. te Oirschot op 4 oktober 1866, tr. voor de schepenen van Oirschot op 26 september 1802 met Hendrik Francis Neggers, zn. van Francis Jasper Neggers (bouwman) en Anneke Jan van de Pol, ged. te Oirschot op 4 november 1767, ovl. te Oirschot op 26 september 1834.

Hendrik erft uit de nalatenschap van zijn ouders het huis van zijn overgrootvader, groot circa 35 roeden onder de Kerkhof, gelegen naast het ouderlijk huis aan het einde van de Koestraat. Zij wonen in Oostelbeers, en later op Hedel, en in 1830 op het adres Straten 13, met vijf kinderen en Jan van Beers, knecht. Maria van Kerkoerle, de weduwe Hendrik Neggers en haar kinderen Anna, Francis, Adriaan, Johannes, Paulina en Peter verkopen op 15 juli 1840 twee van de vier woongedeelte van het huis aan de Koestraat "*scheidende op de brandmuur*" voor f 350,- aan Wilhelmina Hoevenaars, weduwe Peter Hems. Maria van Kerkoerle, de weduwe van Hendrik Neggers, overlijdt te Oirschot op 4 oktober 1866. De erfgenamen verkopen op 28 december 1866 vee en roerende goederen voor f 521,30. Op 5 februari 1867 gaan de erfgenamen een erfdeling aan. Er is in totaal een kapitaal van f 21.000,- te verdelen, waaronder voor f 14.000,- aan onroerende goederen, f 2500,- contante gelden en f 1700,- ongedorst koren, hooi en stroo. Twee dochters, Elisabetha (zuster Maria Hiasintha van het Heilig Hart) en Paulina (zuster Maria Egidia van den zoeten naam Jezus) treden in het klooster van de Franciscanessen te Oirschot. De oudste dochter van Hendrik en Maria is:

Generatie 14

Anna Hendrik Neggers,

ged. te Oirschot op 3 juli 1804, ovl. te Oirschot op 8 februari 1876, tr. te Oirschot op 13 juli 1828 met Sebastiaan Arnoldus van Will, zn. van Hendrik van Will en Catharina Donkers, ged. te Beek en Donk op 1 april 1799, ovl. te Stiphout op 14 maart 1834. Sebastiaan is molenaar van beroep, en overlijdt als zijn vrouw vier maanden zwanger is van hun jongste dochter. In 1840 woont Anna als weduwe op het adres Straten 20 bij haar grootmoeder Engelina Beekmans en haar ooms Theodorus en Johannes van Kerkoerle. Anna van Will-Neggers vertrekt op 9 juli 1872 naar Veghel. Ze overlijdt in haar woonhuis te Oirschot op 8 februari 1876. Christiaan van Will, molenaar te Helmond, Hendrik van Will, bouwman te Oirschot, Arnoldus van Will, molenaar te Veghel en Jan van Haaren, echtgenoot van Maria van Will doen in 1876 aangifte der nalatenschap, die bestaat uit huis en erf, bouwland, weiland en boomgaard, groot 7.98.90 hectare. Haar dochter is:

Generatie 15

Maria Catharina van Will,

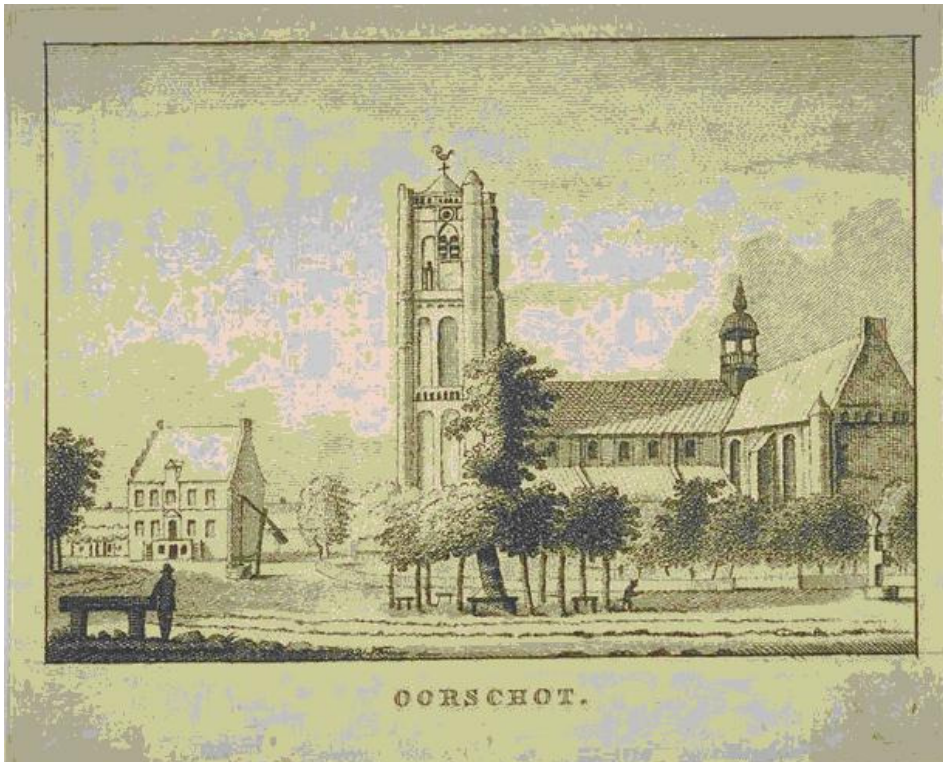
geb. te Oirschot op 25 augustus 1834 (vijf maanden na het overlijden van haar vader), ovl. te Oirschot op 26 dec 1917, tr. te Oirschot op 14 jan 1869 met Johannes Ignatius van Haaren, zn. van Petrus Leonardus (Pieter) van Haaren (kuiper) en Johanna Maria van de Ven, geb. te Oirschot op 1 februari 1842, kuiper, ovl. te Oirschot op 16 maart 1898. Zij krijgen twee kinderen. Hun zoon Sebastianus Henricus, geb. te Oirschot op 7 augustus 1871, is missionaris van het H. Hart. Hij overlijdt te Stein op 8 oktober 1953 en wordt begraven op het klooster-kerkhof aldaar. Zijn (oudere) zus is:

Generatie 16

Johanna Maria van Haaren,

geb. te Oirschot op 14 januari 1870, ovl. te Oirschot op 11 augustus 1897.

Anton Neggers

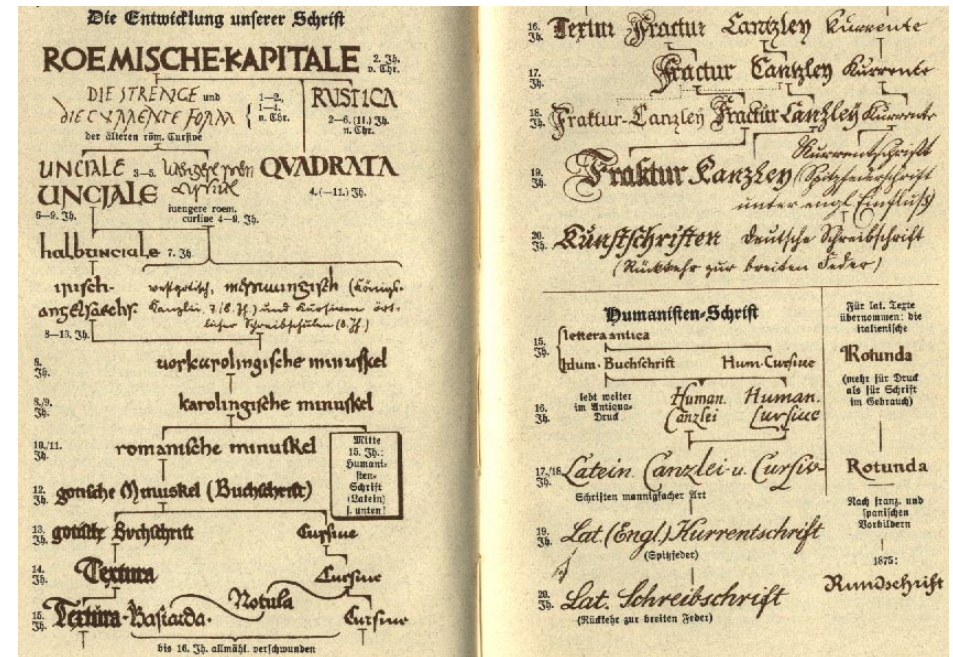

WAT IS PALEOGRAFIE? (5)

In de vorige aflevering heb ik aandacht besteed aan de, vaak moeilijk leesbare, handschriften. Droeg of laat word je als genealoog, zeker in het gebied van Kempen- en Peelland, geconfronteerd met familieleden die geboren, getrouwd of overleden zijn in Duitsland. Met de kennis van de Duitse taal die ons Nederlanders op de middelbare school geleerd is, is de inhoud wel vaak te lezen. Maar het schrift stelt ons voor problemen!

Bovenstaande tekst is nog redelijk gemakkelijk te lezen. Sommigen van ons zullen ongetwijfeld ergens op zolder nog wel een boek hebben dat zogenaamd in het Gotisch gedrukt is. Bovenstaande zinnen zijn in een van de vele vormen van de Fraktur, i.c. de Münchner Fraktur, weergegeven.

De hierna volgende afbeelding geeft een goed overzicht van de ontwikkeling van de verschillende schriften in Duitsland. Het voert hier te ver om uitgebreid hierbij stil te staan. Voor de belangstellenden verwijs ik kortheidshalve naar de literatuurbronnen.

Tot ca. 1940 werden Duitse boeken en tijdschriften in de 'Fraktur' gedrukt, naar het Latijnse woord "fractuur", wat breuk betekent. De eerste handschriften in Europa hadden

ronde vormen en overdreven lussen en dit nieuwe lettertype was "gebroken". Met de opkomst van de boekdrukkunst werd het nieuwe lettertype een soort standaardlettertype. Al snel ontstond er een reeks varianten. Ze doen allemaal denken aan de bouwstijl van de Gotiek en worden daarom ook wel Gotische schriften genoemd

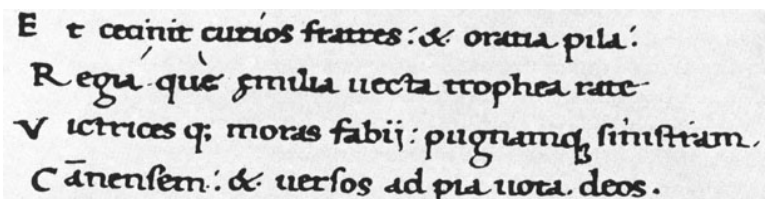
Vanuit zijn eigen versie van het Frakturschrift ontwikkelde de destijds beroemde typograaf **Johann Neudörfer** sr. (1497-1563) een schrijfhandschrift, door de Fraktuurletters te vereenvoudigen en ronder te maken. Dit vlot geschreven handschrift heette **Kurrentschrift**, de 'Kurrente' (afgeleid van het Latijnse 'currere' dat lopen betekent). Hieronder treft u het alfabet aan. Velen zullen het ongetwijfeld herkennen uit de Duitse akten van eind 19^e en begin 20^e eeuw.

a	<i>a A</i>	j	<i>j J</i>	s	<i>s S</i>
b	<i>b B</i>	k	<i>k K</i>	t	<i>t T</i>
c	<i>c C</i>	l	<i>l L</i>	u	<i>u U</i>
d	<i>d D</i>	m	<i>m M</i>	v	<i>v V</i>
e	<i>e E</i>	n	<i>n N</i>	w	<i>w W</i>
f	<i>f F</i>	o	<i>o O</i>	x	<i>x X</i>
g	<i>g G</i>	p	<i>p P</i>	y	<i>y Y</i>
h	<i>h H</i>	q	<i>q Q</i>	z	<i>z Z</i>
i	<i>i I</i>	r	<i>r R</i>	tz	<i>tz</i>

*ü U ü U ü U
f f f f f f*

Tussen 1470 en 1600 kwam vanuit Noord-Italië een ander lettertype naar Europa, het Latijnse schrift, meestal "Antiqua" genoemd. Het werd vooral populair onder wetenschappers, maar veroverde al snel Zuid- en West-Europa. In Midden-Europa, Oost-Europa, in Scandinavië bleven de Gotische schriften tot in de 20e eeuw bestaan.

Antiqua (15^e eeuw)

Et cecinit curios fratres; et oratia pila;
Regiaque aemilia uecta trophea rate
Victricesque moras fabii ; pugnamque sinistram
Cannensem; et uersos ad pia uota deos.

Rond 1830 werd in Engeland de voorloper van onze kroontjespen uitgevonden, die als vervanger van de ganzenveer het schrijven nogal vergemakkelijkte. Maar schrijven met een kroontjespen is allesbehalve gemakkelijk. Ook het gebruik van het 'gebroken schrift' is hieraan debet. Het gebruikte lettertype hield in dat de schrijfbeweging (en daarmee ook de hand) een of meerdere keren van richting moest veranderen.

Vanaf 1856 werd op scholen in Duitsland het accent sterk gelegd op het mooi kunnen schrijven. Door veel te oefenen werd de scholier dit bijgebracht.

Het Kurrentschrift was tot in de dertiger jaren van de vorige eeuw bij onze oosterburen gebruikelijk. Ten onrechte wordt nogal eens gedacht dat het Duitse vooroorlogse schrift het Gotische schrift was. Men doelt dan op de Fraktur.

Aan het begin van de 20^e eeuw vonden veel mensen dat het schrijfhandschrift in Duitsland sterk achteruitging. De graficus **Ludwig Sütterlin** (1865-1917) ontwierp een nieuw schrijfhandschrift, dat vanaf 1915 op de scholen in Pruisen ingevoerd werd. De meeste andere Duitse provincies volgden. De letters van het "Sütterlin"-handschrift zijn allemaal verticaal en bestaat uit rechte vormen en cirkels. Sütterlin bedoelde zijn handschrift als basishandschrift, waarmee iedereen zijn persoonlijke handschrift kon ontwikkelen. In januari 1941 besloot de Reichsleitung van de NSDAP dat het Gotische schrift geen Duits schrift was, maar van Joodse herkomst. Het sloeg helemaal nergens op, maar al het drukwerk moest vervangen worden door Antiqua, wat de nazi's "Normal-Schrift" noemden. Het schrift is een standaardisering van de voorheen zeer verschillende Kanzleischriften. Sommigen onder de oudere Duitse bevolking kunnen niet anders schrijven dan in Sütterlin, dat voor de huidige generatie Duitsers, maar ook voor de Nederlandse genealoog, vrijwel onleesbaar is.

<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>
<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>q</i>	<i>r</i>	<i>s</i>	<i>t</i>	<i>u</i>	<i>v</i>	<i>w</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>I</i>	<i>J</i>	<i>K</i>	<i>L</i>	<i>M</i>
<i>N</i>	<i>O</i>	<i>P</i>	<i>Q</i>	<i>R</i>	<i>S</i>	<i>T</i>	<i>U</i>	<i>V</i>	<i>W</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Z</i>

Een overblijfsel van dit schrift is vandaag nog zichtbaar als de ß in bijvoorbeeld "Straße" (straat), een ligatuur van s en z uit het fractuurschrift. Ook de umlaut is op dit schrift terug te voeren. Vroeger werden de 'ä', 'ö' en 'ü' als 'ae', 'oe' en 'ue' geschreven, waarbij de 'e' in Sütterlin in het klein boven de letter 'a', 'o' of 'u' kwam te staan. Een 'e' in Sütterlin lijkt, als het klein geschreven wordt, op twee streepjes.

Specifiek in dit schrift zijn voorts het bestaan van 2 tekens voor de 's' (wat trouwens ook geldt voor de Fraktur). Afhankelijk of de s op het einde of in het midden van het woord staat, wordt een ander teken gebruikt: een zogenaamde Rund-s of Schluß-s voor het woerdeinde en de Lang-s in het midden. In samenstellingen kan de Rund-s in het midden van een woord voorkomen, bijvoorbeeld in Hausschlüssel: Haus heeft een Rund-s en die wordt behouden in het midden van het woord Hausschlüssel.

ßouß

ßoußßflüßßne

Er zijn meer voor ons moeilijk leesbare combinaties.
Voorbeelden:

Vergelijk A en O, e, n en m, G en Q

Anna	Oma	Annemie	Gras	Quatsch
------	-----	---------	------	---------

Vergelijk L en B, a en o

Lage	Bogen	Dose	Vase	Ware	Werner
------	-------	------	------	------	--------

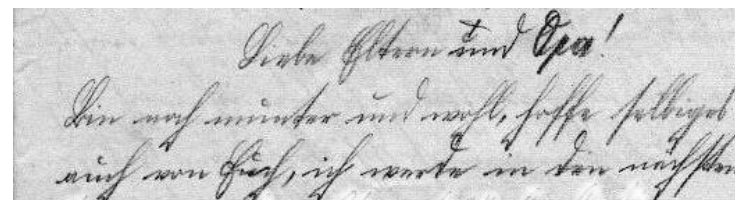
Dicht op elkaar staan "ch" en "St", de u krijgt een boogje

Hinrich	Friedrich	Robert	Rudolph	Stefan
---------	-----------	--------	---------	--------

Vergelijk C end L, E en L

Catharina	Elisabeth	Louise	Lotte	Eckert
-----------	-----------	--------	-------	--------

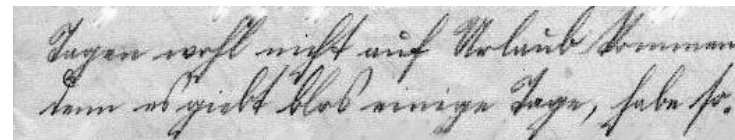
En dan nu een voorbeeld van een Duitse soldatenbrief uit 1915. De oorspronkelijke tekst is in `Kurrente` geschreven. Daaronder vindt u de transcriptie in het Sütterlin met de hedendaagse (Duitse) `vertaling`.

Liebe Eltern und Opa!

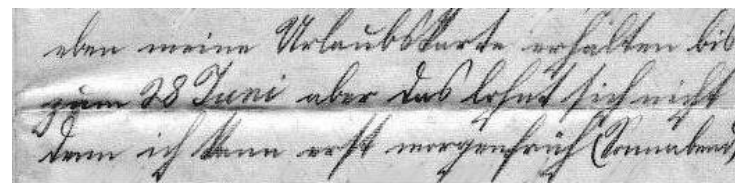
Bin noch munter und wohl, hoffe selbiges
auch von Euch, ich werde in den nächsten

Liebe Eltern und Opa!
Bin noch munter und wohl, hoffe selbiges
auch von Euch, ich werde in den nächsten

Tagen wohl nicht auf Urlaub kommen
denn es giebt blos einige Tage, habe so-

Tagen wohl nicht auf Urlaub kommen
denn es giebt blos einige Tage, habe so-

eben meine Urlaubskarte erhalten bis
zum 28. Juni aber das lohnt sich nicht
denn ich kann erst morgenfrüh (Sonnabend)

eben meine Urlaubskarte erhalten bis
zum 28. Juni aber das lohnt sich nicht
denn ich kann erst morgenfrüh (Sonnabend)

abfahren und müßte Montag schon wieder weg, aber denn andern Kameraden

abfahren und müßte Montag schon wieder weg, aber denn andern Kameraden

abfahren und müßte Montag schon wieder weg, aber denn andern Kameraden

gehts genau so, weshalb es nicht länger giebt weiß ich nicht vielleicht gehts näch-

gehts genau so, weshalb es nicht länger giebt weiß ich nicht vielleicht gehts näch-

gehts genau so, weshalb es nicht länger giebt weiß ich nicht vielleicht gehts näch-

ten Dorf los darum könnt Ihr Montag nachmittag noch ein Paket abschicken aber nicht zu viel, ich werde morgenfrüh noch mal nach

ten Dorf los darum könnt Ihr Montag nachmittag noch ein Paket abschicken aber nicht zu viel, ich werde morgenfrüh noch mal nach

ste Woche los darum könnt Ihr Montag nachmittag noch ein Paket abschicken aber nicht zu viel, ich werde morgenfrüh noch mal nach

Ten slotte treft u als leesvoorbeeld aan een overlidensakte uit 1889. Hier ziet u in ieder geval een combinatie van de Fraktur en Kurrent.

Nr. 40

Rechtliche, am 10ten Juli 1889

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach

Ich kenne, den Ledigen und Wittwen Hans Heinrich Wilhelm Schacht, wohnhaft zu Rehbrock Gauwirts Freundswald und zeigte an, daß seine Mutter, die Wittwe Maria Louise Catharina Schacht geborene Martens, eine und fünfzig Jahre alt, unverheiratet, lutherischer Religion,

wohnhaft zu Rehbrock, geboren zu Westerau, Kreisjeil Klein Kessenberg, evangelischer Konfession, dem Alter halber Hans Heinrich Schacht zu Rehbrock, Kreisjeil Gauwirts Freundswald, Mann Charlett und seiner nun verstorbenen Wittwe Catharina geborene Blum, beide zu Westerau, Kreisjeil Klein Kessenberg, am 20ten Juli,

des Jahres tausend acht hundert achtzig und neun, um 11 Uhr verstorben sei.

Bargteheide, am 13. Juli 1889

*Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nachbekannt,
der Erbpächter und Gastwirth Hans
Heinrich Wilhelm Schacht,
wohnhaf zu Rehbrook, Gemeinde Tremsbüttel
und zeigte an, daß seine Mutter, die Ehefrau
Maria Louise Catharina Schacht
geborene Martens,
vierundfünfzig Jahre alt, evangelisch lutherischer Religion,
wohnhaf zu Rehbrook,
geboren zu Westerau, Kirchspiels Klein Wesen-
berg, verheirathet gewesen mit dem Alten-
theiler Hans Hinrich Schacht zu Rehbrook,
Tochter des verstorbenen Hufners Her-
mann Martens und seiner verstorbenen
Ehefrau Catharina geborene Blunk, beide
zuletzt zu Westerau, zu Rehbrook, in der Wohnung
ihres Ehemannes
am zwölften Juli,
des Jahres tausend achthundert achtzig und neun,
Vormittags um acht Uhr
verstorben sei.*

Geraadpleegde bronnen

Harald Süß: Deutsche Schreibrift. München (2003): Knaur Ratgeber Verlage
www.phil-gesch.uni-hamburg.de/edition/Palaeographie/0inhaltsverzeichnis.htm
www.suetterlinschrift.de
www.bfds.de (Bund für deutsche Schrift und Sprache)
www.album1900.com/suetterlin/suetterlin.php

Theo van Rooijen

Er zijn nu zo'n 66 kwartierstaten aangeleverd voor het kwartierstatenboek. Dat is nog niet genoeg. Er zijn nog toezeggingen van leden die hun gegevens moeten uitzoeken. De redactie had gehoopt dat er in juni voldoende inzendingen waren. De inzendtermijn wordt verlengd tot eind december 2011. Dus stuurt u maar in. Mocht u in het bezit zijn van stamreeksen en/of moederslijnen, genealogiën en (deel)parentelen dan gaan we kijken of we die kunnen plaatsen. Er zijn mensen die de moeite nemen om een heel digitaal schema op te stellen, dit is niet nodig. De gegevens worden ingevoerd in het genealogische programma PRO-GEN. Als u geen GEDCOM bestand kan maken is er de mogelijkheid een kwartierstaat te genereren uit uw genealogisch programma. Een GEDCOM uitdraai is natuurlijk het best met de minste kans op verschrijvingen.

Hoe kunt u uw kwartierstaat en het een en het ander aanleveren?

- 1. Op papier:** U schrijft uw gegevens op briefpapier.
- 2. Digitale uitdraai:** Hebt u uw gegevens in een genealogisch programma staan, dan kunt u ook een digitale uitdraai opsturen.
- 3. GEDCOM bestand:** U maakt een GEDCOM uit uw genealogisch programma (kijk even naar uw gebruiksaanwijzing).

Stuurt u uw gegevens naar: H. Unij, Taunus 1, 5706 PC Helmond
e-mail: h.unij@hccnet.nl

Iedere inzender krijgt een afschrift van zijn/haar inzending ter beoordeling. Als u besluit om dit te doen kunt u zich inschrijven als afnemer van het kwartierstatenboek. De NGV is er voor en door de leden. Met uw inzending voor het 2de kwartierstatenboek bieden wij de mogelijkheid uw gegevens op een laagdrempelige manier te delen met andere leden. Wij rekenen dan ook op uw medewerking.

Henk Unij

KOPIJ VOOR HET VOLGENDE NUMMER INZENDEN

VOOR 1 NOVEMBER

**Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen
Voor informatie neemt u contact op met de redactie**

e-mailadres: h.unij@hccnet.nl
postadres: Taunus 1 5706 PC Helmond

VOOR U GELEZEN:

Afdelingsbladen:

Erfgoed, Genealogisch Magazine; april/mei 2011

- Het geslacht met de naamdragers Baertman, Oversloot en Pendregt uit Charlois, door K.J. Slijkerman.
- De ontstaansgeschiedenis van Giethoorn, door Peter Hollander.

GeneVer, afdeling Zuid-Limburg, mei 2011

- Geneagram van Francien Brouns-van Leipsig en Ton van Reeken.
- Boeken en artikelen mbt Sibbe – Valkenburg a/d Geul.
- Internetsites mbt Sibbe – Valkenburg a/d Geul.
- Stamboom van pastor Johannes Lucas Röselaers, door M.H.M.N. Senden.
- De “Bergische Familie” Stöcker in Nederland / Ned. Indië, door R. Stöcker.

Gens Propria, juni 2011

- Grootvaders Grietje Blaauw waren elkaars tafelbroeders + kwartierstaat, door J. Kuijman.

Hollands Noorderkwartier, 2011-2

- Kwartierstaat van Prof. Adriaan Blaauw, door Marry Luken.
- Het geslacht Kaandorp, door Jan Cost.

Koggenland, 2011-2

- Stamreeks Hoek, door Fred Hoek.

Kwartier van Nijmegen, mei 2011

- Kwartierstaat Willemina Johanna Niessen.
- Nijmeegse huwelijken voor de raad, door Evert Kam.
- De aankoop van Heumen en Malden door Nijmegen, door Evert Kam.

Oude Sporen, afdeling Gooiland, juni 2011

- Immigratie, een probleem van alle tijden, door Piet Schaddelee.
- De familie Stoop en de herberg Sandbergen (2), door Harmen Snel.
- De geschiedenis van Naerdincklant, het latere Gooiland (4), door H. Kos.

Threant, 2011-2

- Genealogie Kuper/Kuiper, door Ria Klooster.
- Nazaten Hoogenkamp, door Geert Mulder.
- Genealogie Van Jan van Ringen, door G. Dijkstra-Bos.

Twente Genealogisch, 2011-2

- Familie Wasser en turfwinning in het Aamsveen/Amtsvenn bij Enschede, door G. Schafraad.

West Noord-Brabant, 2011-2

- Parenteel van Joseph Hersman (deel 2), door J. Hersman.
- De Republikeinse kalender, door Harry Collignon.
- Het verdwenen huis op den Berk, door Ad Heeren.
- Kwartierstaat van Johannes Baptist Laurijssens.

Wij van Zeeland, juli 2011

- Bernouille: Epiloog in Antwerpen, door Miriam Neuteboom.
- De geschiedenis van mijn voorouders ”van Oostvoorn”, door Frits van Oostvoorn.
- Vermelding van een interessante Site: www.xs4all.nl/~mgoor/naslag/

Zaanstreek-Waterland, juni 2011

- Jan Klaasz Kluijt, biografie van een VOC-dienaar uit Watergang, door Ruud Louw.
- Kwartierstaat van Veronique Blok (14), door Margriet Blok-Charbo.

Heemkundekringen:

Beek en Donk, ‘d’n Tenuzzik’, 2011-2

- De moord op Mie de Heks, door Martien van Asseldonk.

De Berse. ‘Den Beerschen Aard’, 2011-2

- De familie Jacobs / Deenen te Oostelbeers, door werkgroep “land”.

Deurne, ‘D’n Uytbeyndel’, lente 2011

- Het goed de Schauw, door Wiro van Heugten.

Lieshout-Mariahout, ‘t Hof van Liessent, ‘d’n Effer’,

- Kwartierstaat van Jan Leenders, door Henny Bevers- van den Baar.

Mierlo, ‘d’n Myerlese Koerier’, jaargang 25-1

- Andries Wilhelmus Wosky, onderwijzer te Mierlo, door Rinie Weijts.

Nuenen, ‘De Driehornickels’, april 2011

- Voor de ploeg gespannen (2), door Joop Glasbergen.

Sint-Oedenrode, ‘Heemschild’, 2011-2

- De merkwaardige reis van een prijspenning; de watersnood van 1861, door Annette van den Brand- van de Ven.
- Archeologische resten gevonden op de Borchmolendijk, door Hans Hendriks

Thorn, ‘De Kroetwès’, mei 2011

- Een sauvegarde van Willem van Oranje voor het Stift Thorn, door Peter Roost.
- Hendrik Graaf van den Bergh: Van Rood naar Oranje, door Har Rutten.

Valkenswaard, ‘Weerderheem’, juni 2011

- Kwartierstaat van Johannes van der Palen, door Joke Peels-Mollen e.a.

Deze tijdschriften en nog vele andere, liggen elke afdelingsavond ter inzage / te leen. Dhr. Hans Schippers zal u hierover graag informeren.

Ger Kleinbergen.

BIBLIOTHEEK: AANWINSTEN BOEKEN

En zij die na ons komen

Kleine kroniek van drie Nederlandse families

Auteur: Truska Bast

Cat.nr: 11-BT

Voor boerenzoon Ko is het een ware volksverhuizing als hij in 1919 met koeien en hooi per stoomtrein van Zuid-Holland naar de Veluwe trekt.

Het gezin kent diepe armoede. Hoe anders is dat op het eiland Wieringen, waar Pieter, het zontje van een opzichter van Rijkswaterstaat, rond 1920 verblijft met de Duitse kroonprins Wilhelm, die naar het eiland is verbannen.

Of op Java, waar de Indisch-Nederlandse vader van Sien achttien kinderen verwekt bij twee inlandse vrouwen en Sien met haar zusjes wordt ondergebracht in het Protestantse Weeshuis.

In dit boek lezen we hoe het er bijna honderd jaar later voor staat met Ko, Pieter en Sien - en wat er van hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen is geworden.

Aan de hand van deze drie families beschrijft de auteur hoe een leven in Nederland in een eeuw is veranderd. Dat levert een meeslepend en kleurrijk tijdsdocument op.

Uitgave 2010 - 288 bladzijden

Voorouders van verre - deel 4

De Nederlandse Antillen - Roots Karibense (Caribische wortels)

Auteur: Christel Monsanto

Cat.nr: 31-VVV4

Al enige tijd is er bij Antillianen en Arubanen een toenemende belangstelling voor onderzoek naar de eigen familiegeschiedenis. Zowel in Nederland als op de zes Antillaanse eilanden.

Familieonderzoek is een spannende hobby. Niet alleen komt men meer te weten over de eigen oorsprong, de resultaten dragen ook bij aan het materiële en immateriële erfgoed van de samenleving waar de verschillende groepen deel van uit maken.

Dit boekwerk is bedoeld als handleiding bij het speuren naar de levens van voorouders afkomstig uit Bonaire, Curaçao, Aruba, St Maarten, St Eustatius of Saba. Levens die zich hebben afgespeeld tegen de achtergrond van de historische werkelijkheid. Reden om in dit boek ook uitgebreid aandacht te besteden aan het slavernijverleden, de mobiliteit binnen het Caribische gebied en daarbuiten, de immigratie van werknemers van Shell en Lago, de bewoners ten tijde van de West Indische Compagnie en het joodse deel van de bevolking. Roots Karibense is van belang voor ieder die onderzoek wil doen naar Antillaanse families, maar ook voor wie algemeen geïnteresseerd is in de turbulente geschiedenis van de zes paradijselijke eilanden in de Caribische zee.

Uitgave 2009 - 127 bladzijden

Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie 2010 - deel 64

Thema: Rampspoed & Tegenslag

Cat.nrs: 36-CBG64

Rampspoed en tegenslag als genealogische goudmijn.

Een van de paradoxen bij genealogisch onderzoek is dat rampspoed en tegenslag in het verleden, in het heden tot innige tevredenheid bij de onderzoeker kunnen leiden. Onverwachte vondsten over het leven van een voorouder zijn vaak het gevolg van het feit dat die voorouder iets ergs is overkomen. Zodra de individuele tegenslag veroorzaakt werd door een grotere rampspoed als oorlog, ziekte of overstroming, zijn er mogelijk specifieke bronnen waarin de voorouder terug is te vinden. Voor dit jaarboek is gepoogd een aantal rampen bij elkaar te zetten die voor een genealoog interessant materiaal kan opleveren.

Onder meer worden in dit boek beschreven.

- De Algerijnse kaapvaart en slavenhandel in het begin van de 19de eeuw.

- Een tyfusedepidemie onder soldaten van Napoleon.

- Dijkdoorbraken van de Zuiderzee in 1825 en 1916.

- De Spaanse griep van 1918.

Uitgave 2010 - 238 bladzijden

Co van het Groenewoud

ONZE VRAAG: Herhaalde oproep om e-mailadressen

Er zijn veel leden van wie wij een e-mailadres hebben en waarvan de meesten zich ook geregistreerd hebben op de website. Heel graag willen we van de overige leden als het kan ook hun e-mailadres hebben. We kunnen met deze adressen snel en voordelig al onze leden bereiken en een nog betere service aan u verlenen!

Meldt uw e-mailadres aan bij Co van het Groenewoud. j.vanhetgroenewoud@onsnet.nu

Moederslijnen, Parentelen, Stamreeksen en Schakels

Ons Mededelingenblad publiceert graag moederslijnen, parentelen, stamreeksen en schakels. Onder een schakel verstaan wij in het algemeen de afstammingslijnen van 2 onzer leden van een gemeenschappelijke voorouder. Het is mogelijk om uw digitale foto's hierbij te plaatsen. Lukt u dat niet, dan kunt u de foto's opsturen zodat wij ze kunnen scannen. De foto's komen uiteraard retour.

Alle kopij toezenden naar en nadere inlichtingen bij Henk Unij.

Genealogische gegevens op de website

Vanuit heel de wereld wordt onze afd. website <http://kempenenpeelland.ngv.nl> bezocht. Daarvoor stellen wij genealogische gegevens ter beschikking. Althans: dat is de bedoeling. Elke maand komen er nieuwe. Dat kunnen ook de uwe zijn, als u die ter beschikking stelt, bij voorkeur uit deze omgeving.

Toesturen aan en inlichtingen bij Henriëtte Hardeman – Emans